

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Навчально-науковий інститут психології
Кафедра кризової та клінічної психології
СИЛАБУС
навчальної дисципліни «Клінічна психологія»

Кількість кредитів ЄКТС	6 кредитів ЄКТС
Період викладання	3 семестр
Рівень вищої освіти	Перший
Спеціальність	053 «Психологія»
Освітня програма	Психологія
Викладач	Яцишин Сергій Євгенійович, старший викладач кафедри кризової та клінічної психології
Профайл викладача(ів) курсу	https://scholar.google.ru/citations?view_op=list_works&hl=ru&user=J9iBSUYAAAAJ
Доступ до матеріалів курсу	Портал філологічного факультету https://dnu.sharepoint.com/portals/phil/ Клінічна психологія https://moodle.donnu.edu.ua/course/view.php?id=2228
Контактна інформація	s.yatsishin@donnu.edu.ua

Анотація

Дисципліна «Клінічна психологія» є базовою для бакалаврів психології, формує компетентності та результати навчання, які відповідають змісту та фокусу освітньої програми з орієнтацією на НРК. Курс розрахований на висвітлення актуальних проблем клінічної психології як галузі психологічної науки, а також на розв'язання конкретних практико-орієнтованих завдань, які сприятимуть формуванню професійної компетентності майбутніх психологів.

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає у: формуванні у здобувачів вищої освіти уявлень про теоретико-методологічні та прикладні аспекти клінічної психології; вмінні організовувати та проводити клініко-психологічні дослідження, психопрофілактичні заходи із використанням традиційних та інноваційних методів, що сприятиме формуванню необхідних професійних компетентностей, які є запорукою успішної самоідентифікації особистості-професіонала у галузі сучасної психології, її ефективної інтеграції у суспільство.

За результатами вивчення дисципліни слід очікувати наступні:

- **Загальні компетентності здобувачів вищої освіти:**

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК1);

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК2);

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК3);

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК4);

Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК5);

Здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК6);

Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК7);

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК10);

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК11).

- **Спеціальні компетентності здобувачів вищої освіти:**

Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології (СК1);

Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ (СК2);

Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (СК3);

Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (СК4);

Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (СК5);

Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації (СК7);

Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) (СК8);

Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту (СК9);

Здатність до публічного виступу, захисту і презентації власних досягнень (СК 10);

Здатність дотримуватися норм професійної етики (СК11);

Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (СК12);

Здатність розробляти та реалізовувати психотерапевтичні та психокорекційні заходи, спрямовані на збереження і відновлення психічного здоров'я (СК 13).

- **Результати навчання:**

Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання (ПР1);

Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги (ПР5);

Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (ПР9);

Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності (ПР17);

Здійснювати психологічний супровід осіб, які мають девіантну поведінку, вади розвитку, перебувають в кризових станах і потребують невідкладної психологічної допомоги (ПР 19).

Організація та оцінювання навчання визначені «Порядком оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» та «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса». Форми поточних і підсумкових контролів: усні та письмові опитування, розв'язання тестів, рішення прикладних завдань, виконання творчих завдань (написання наукових тез, презентації тощо). Екзамен не є обов'язковою формою підсумкового контролю через можливість здобувачів отримати 100 балів протягом семестру сумарно за всі види робіт, включаючи виконання індивідуального творчого завдання. Максимальна кількість балів за іспит або виконане індивідуальне творче завдання у вигляді написання наукової публікації – 40 балів.

Організація навчання за дисципліною відбувається в наступних форматах:

- 1) аудиторні заняття (лекції, практичні та лабораторні заняття заняття);
- 2) самостійна робота здобувача вищої освіти

У якості технічних засобів комунікації використовується корпоративна пошта Outlook. У окремих випадках можуть використовуватися такі засоби комунікації, як Teams, Skype. Аудиторні заняття реалізуються відповідно до наступного календарного плану викладання дисципліни, конкретні дати відповідають розкладу занять і графіку навчального процесу:

Тиждень/ дата / години	Тема	Форма проведення заняття	Завдання, години (зразок і вимоги розміщено на порталі факультету	Термін виконання (дата і час)	Мах кількість балів
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ КЛІНІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ (мах 40 балів)					
1-ий тиждень (6 годин)	Тема 1. Клінічна психологія, її місце в ряді медико-психологічних наук. Особливості клініко-психологічної діагностики.	Лекція. Практичне заняття	Написання вступного контролю. Завдання до теми 1.	1-ий тиждень	
2-ий тиждень (4 години)	Тема 2. Діяльність психолога в клініці. Функціональні обов'язки клінічного психолога	Практичне заняття	Завдання до теми 2. Заповнення таблиці «Завдання та функції клінічних психологів»	2-ий тиждень	5
	Тема 3. Методи дослідження у клінічній психології	Лабораторне заняття	Виконання завдання, написання та оформлення звіту з лабораторної роботи		
3-ій тиждень (4 години)	Тема 4. Деонтологічні аспекти в роботі психолога в клініці. Проблема «норми-патології» та «здоров'я-хвороби» у клінічній психології.	Лекція. Практичне заняття	Завдання до теми 4. 1. Розкрити професійно-етичні принципи роботи клінічного психолога. 2.	3-ій тиждень	

			Проаналізувати основні напрями та завдання діяльності клінічного психолога. 3. Виділити основні правила деонтології і субординації.		
4-ий тиждень	Тема 5. Психологія лікувальної взаємодії та лікувального середовища. Ятрогенії. Психотерапевтичні техніки для роботи з психотравмуючими обставинами пацієнта	Практичне заняття	Аналіз ситуацій, розв'язання кейсів	4-ий тиждень	5
	Тема 6. Клінічне інтерв'ювання. Збір психологічного анамнезу хворого.	Лабораторне заняття	Виконання завдання, написання та оформлення звіту з лабораторної роботи		5
5-тий тиждень	Тема 7. Загальні принципи функціонування головного мозку людини. Поняття об'єктивної важкості та внутрішньої картини захворювання.	Лекція Практичне заняття	Практикум	5-ий тиждень	
6-тий тиждень	Тема 8. Вплив соціально-конституційних факторів на концепцію хвороби (стать, вік, професія).	Практичне	Розв'язання завдань. Аналіз ситуацій.	6-ий тиждень	
	Тема 9. Міжнародна класифікація хвороб. Функціональний діагноз та його компоненти. Структура консультативного висновку клінічного психолога.	Лабораторне	Робота з класифікаторами. Створення системи класифікацій за Е. Крепеліним. Особливості основних класифікацій (на прикладі DSM-IV і МКБ-11). Класи, одиниці,		5

			осі, принципи, віднесення. Надійність і валідність класифікацій. Помилкові діагнози та діагностичні «ярлики». Написання та оформлення звіту з лабораторної роботи.		
7-тий тиждень	Тема 10. Тип психологічного реагування на хворобу. Типи реагування на хворобу без порушення соціальної адаптації.	Лекція Практичне заняття	Модуль	7-ий тиждень	10
8-тий тиждень	Типи реагування на хворобу з порушенням соціальної адаптації за інтрапсихічним типом	Практичне	Практикум	8-ий тиждень	5
	Типи реагування на хворобу з порушенням соціальної адаптації за інтерпсихічним типом. Психотерапевтичні техніки для роботи з депресивними станами	Лабораторне заняття	Виконання завдання, написання та оформлення звіту з лабораторної роботи		5
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2 ПСИХОЛОГІЯ ХВОРОЇ ЛЮДИНИ (max20 балів)					
9-ий тиждень	Тема 11. Психосоматичні реакції на акушерську та гінекологічну патологію. Особливості та динаміка психічного стану жінки під час вагітності.	Лекція Практичне заняття	Завдання до теми 4	9-ий тиждень	
10-ий тиждень	ПМС. Психічні порушення при безплідді	Практичне заняття	Аналіз ситуацій ситуацій	10-ий тиждень	
	Психологія і психопатологія клімактерія. Психотерапевтичні техніки для корекції депресивних станів	Лабораторне заняття	Виконання завдання, написання та оформлення звіту з лабораторної		5

			роботи		
11-ий тиждень	Тема 12. Соматогенні та психічні розлади при онкологічній патології. Особливості та динаміка реагування хворого на злоякісні новоутворення.	Лекція Практичне заняття	Заняття на базі ПРЦО	11-ий тиждень	
12-ий тиждень	Вплив етапу онкологічного захворювання на психіку хворого. Вплив характерологічного преморбиду на патогенез психічних порушень при онкології.	Практичне заняття	Заняття на базі ПРЦО	12-ий тиждень	
	Вплив особистості хворого на вірогідність виникнення та перебіг онкологічного процесу. Специфіка психологічних феноменів при онкологічних захворюваннях різної локалізації.	Лабораторне заняття	Виконання завдання, написання та оформлення звіту з лабораторної роботи		5
13-ий тиждень	Тема 13. Терапевтична, ендокринологічна та невротична патологія: соматична кореляція. Загальна картина впливу на психіку хронічного соматичного захворювання. Психологічні особливості хворих з терапевтичною, ендокринологічною та невротичною патологією.	Лекція Практичне заняття	Практикум. Аналіз ситуацій.	13-ий тиждень	5
14-ий тиждень	Тема 14. Психологічні особливості хворих при хірургічних втручаннях. Психологія пацієнта хірургічної клініки. Стратегії обрання пацієнтом засобів лікування. Феномен перед- та післяопераційної	Практичне заняття	Заняття на базі ПРЦО	14-ий тиждень	

	тривоги.				
	Психологічна адаптація пацієнта після пересадки органів та тканин. Соматопсихічні розлади, пов'язані із дефектами тіла, мови та органів відчуття.	Лабораторне заняття	Виконання завдання, написання та оформлення звіту з лабораторної роботи		5
Максимальна кількість балів за поточний контроль					60
	Екзамен (або індивідуальне творче завдання у вигляді написання наукової публікації)				40

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дисципліна екзаменаційна

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за усіма видами навчальних робіт проводиться за поточним та підсумковим контролюми. Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни проводиться в усній та письмовій формі. Контроль самостійної роботи проводиться шляхом перевірки виконаних завдань. Усі контрольні заходи включено до 100-бальної шкали оцінювання. Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою, де 60 балів відводиться на оцінку усних відповідей, тестування, презентації, виконання самостійної, індивідуальної роботи та модульної контрольної роботи і 40 балів – на оцінювання відповідей на екзамені або на виконання індивідуального завдання (у вигляді написання наукової публікації та індивідуального творчого завдання). На практичних заняттях здобувачі вищої освіти за усну відповідь або письмову відповідь (тестування) максимально можуть отримати 2 бали. При цьому, вони здійснюють огляд літератури за ключовими поняттями теми, оформляють відповіді на питання практичного заняття у вигляді стислого конспекту основних понять, розглядають клінічні випадки, дискутують з приводу напрямків психологічної допомоги особам з психічними розладами.

Загальна кількість балів за поточну роботу від 0 до 60 балів.

Види робіт, що демонструють здобуті здобувачем вищої освіти результати навчання	Критерії оцінювання
Розв'язання завдань	Максимальний бал – 5 балів. Ієрархія отримання балів передбачає чотири рівні: Високий (5 балів): завдання виконано вірно, містить логічну послідовність дій, при рішенні застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), зроблено логічні висновки. Середній (4 бали): завдання виконано частково вірно, містить логічну послідовність дій, при рішенні частково застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), є висновки. Достатній (3 бали): завдання виконано із помилками, розрахунки є епізодичними, при рішенні не застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), висновки відсутні. Низький (від 0 до 2 балів): завдання виконано невірно, розрахунки є епізодичними, відсутній методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), сумнівні висновки.
Аналіз ситуацій	Максимальний бал – 5 балів.

ситуацій	Ієрархія отримання балів передбачає чотири рівні: Високий (5 балів): ситуацію проаналізовано вірно, аналіз містить логічну послідовність дій, застосовано методичний інструментарій (моделі, закони, теорії), зроблено логічні висновки. Середній (4 бали): ситуацію проаналізовано частково вірно, аналіз містить логічну послідовність дій, при рішенні частково застосовано методичний інструментарій (моделі, закони, теорії), є висновки. Достатній (3 бали): ситуацію проаналізовано із помилками, міркування є епізодичними, при аналізі не застосовано методичний інструментарій (моделі, закони, теорії), висновки відсутні. Низький (від 0 до 2 балів): ситуацію проаналізовано невірно, міркування є епізодичними, відсутній методичний інструментарій (моделі, закони, теорії), сумнівні висновки.			
Практикум	Критерії оцінювання розв’язування задач/ситуацій - 5б. Високий (5 балів): задача/ситуація виконана вірно, містить логічну послідовність дій, при рішенні застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), зроблено логічні висновки. Середній (4 бали): задача/ситуація виконана частково вірно, містить логічну послідовність дій, при рішенні частково застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), є висновки. Достатній (3 бали): задача/ситуація виконана із помилками, розрахунки є епізодичними, при рішенні не застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), висновки відсутні. Низький (від 0 до 2 балів): задача/ситуація виконана невірно, розрахунки є епізодичними, відсутній методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), сумнівні висновки.			
Рольові ділові ігри	Максимальний бал за відмінне виконання – 5 балів: - інформативна місткість, повнота виступів – 1 бали; - вільна орієнтація у матеріалі – 1 бали; - якість представлення результатів (чіткість, логічність, уміння виділити головне) – 1 бал; - активність – 1 бал; - оригінальність, креативність та інноваційність підходу – 1 бал.			
Модуль	Максимальна кількість балів – 10 балів 0,5 балів за кожну вірну відповідь (20 тестових завдань x 0,5 балів = 10 балів)			
Дебати	Критерії оцінювання дебатів			
	Критерії оцінювання	0-5 балів	6-9 балів	10 балів
	Розуміння завдання	Використовують ся матеріали, які не мають безпосереднього відношення до	Використовуються як матеріали, які пов’язані з темою, так і такі, які не мають до неї	Використаний матеріал демонструє повне розуміння поставленого

		теми, представлена інформація не аналізується та не оцінюється	відношення	завдання	
	Аргументація позиції	Надані аргументи не стосуються, або частково стосуються теми	Надані аргументи є переконливими, але їх кількість незначна	Надані аргументи є переконливими, наводяться у якості прикладів думки відомих експертів (міжнародників, істориків, політологів)	
	Злагодженість роботи у групах	Робота в групі незлагоджена, невизначено ролі спікерів і послідовність їх виступів	Робота в групі частково спланована	Робота в групі повністю спланована, визначена послідовність виступів спікерів	
	Культура мовлення, вміння триватися перед аудиторією	Спікери губляться перед аудиторією, демонструють бідність мовлення, порушують регламент, не можуть утримати увагу аудиторії, читають заготовлені нотатки	Спікери роблять незначні помилки при виступі, незначно порушують регламент, частково утримують увагу аудиторії, іноді зачитують заготовлені нотатки	Спікери впевнено тримаються перед аудиторією, не використовують заготовлені нотатки, грамотно володіють мовленням, дотримуються регламенту, утримують увагу аудиторії	
	Ділові якості спікера	Спікери не доброзичливі, яскраво демонструють негативні емоції та неповагу до аудиторії	Спікери іноді демонструють недоброзичливість, перебивають запитаннями, демонструють відносну стриманість	Спікери делікатно намагаються досягти позитивних результатів переговорів, демонструють повагу до опонентів, доброзичливі, емоційно стримані	

Приклади завдань:

Тестові завдання:

- Людина як біосоціальне явище в якості об'єкта психіатрії розглядається у двох підструктурах:
 - організмений
 - біологічний
 - особистісний

- D. соціальний
- E. всі відповіді правильні

2. Організм як біологічна підструктура може знаходитися у двох біологічних альтернативних станах:

- A. нормальному й патологічному
- B. організменному й особистісному
- C. біологічному й соціальному
- D. немає вірної відповіді

3. Особистість як соціальна підструктура також може знаходитися у двох соціальних станах:

- A. здоровому й хворому
- B. нормальному й патологічному
- C. організменному й особистісному
- D. біологічному й соціальному

Приклад індивідуального завдання:

1. Скласти програму психологічного супроводу хворих на онкологічну паталогію.
2. Визначити типи реагування на захворювання у пацієнтів з різними видами соматичною патологією.

Підсумковий контроль III семестр (0 - 40 балів)

Виконання індивідуального творчого завдання у вигляді написання наукових тез (від 0 балів до 40 балів) або усний іспит за дисципліною, який оцінюється також від 0 до 40 балів.

Здобувач вищої освіти, який набрав протягом семестру суму балів більшу за 60, має можливість:

- не складати іспит (залік) і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку;
- складати іспит (залік) з метою підвищення свого рейтингу з певної навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти, який набрав протягом семестру менше за 60 балів, зобов'язаний складати іспит.

На іспиті здобувачі готуються та відповідають за екзаменаційним білетом, який має два питання теоретичного або практичного характеру, третє питання складається з тестових завдань. Перше та друге запитання (завдання) оцінюється у 15 балів за такими критеріями:

- «відмінно», повна відповідь, не менше 90% потрібної інформації (повне, безпомилкове розв'язування завдання) – 15-14 балів;

- «добре», достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації або незначні неточності (повне розв'язування завдання з незначними помилками) – 13-10 балів;
- «задовільно», неповна відповідь, не менше 50% потрібної інформації та деякі помилки (завдання виконане з певними недоліками) – 9-5 балів;
- «незадовільно», відповідь містить менше 50% потрібної інформації, грубі помилки, здобувач не орієнтується у загальних термінах – 4-1 бал.
- не відповідає умовам до «задовільно» – 0 балів.

Тестові завдання, які містить екзаменаційний білет оцінюється у 10 балів. Кожна правильна відповідь оцінюється у 2 бали.

Індивідуальне творче завдання у вигляді написання наукових тез, що є альтернативою складання іспиту оцінюється наступним чином:

- 40-35 балів* – здобувач самостійно обрав, підготував та вчасно подав на перевірку наукові тези, які мають традиційну структуру. У науковій роботі повністю розкрита актуальність обраної теми, виклад основного матеріалу відображає сутність досліджуваного явища у межах клінічної психології, сформульовано коректні висновки, окреслено перспективи подальших досліджень; список літератури містить джерела за останні 5 років. Обсяг наукових тез складає 5 сторінок.
- 30-34 балів* – здобувач підготував наукові тези, які мають традиційну структуру. Проте у науковій роботі недостатньо визначена актуальність теми, неповний виклад основного матеріалу, не точно сформульовані висновки, список літератури може містити застарілі джерела. Є не значні стилістичні та змістовні недоліки, у зв'язку з чим наукова робота потребує доопрацювання.
- 25-29 балів* – здобувач підготував наукові тези, які мають традиційну структуру. Проте у науковій роботі недостатньо визначена актуальність теми, неповний виклад основного матеріалу, не точно сформульовані висновки, список літератури може містити застарілі джерела. Є певні стилістичні та змістовні недоліки, у зв'язку з чим

наукова робота потребує доопрацювання. Обсяг наукових тез складає 3 сторінки

–20-24 бали – здобувач підготував наукові тези, які мають традиційну структуру. Проте у науковій роботі не розкрита актуальність теми, неповний виклад основного матеріалу, не сформульовані висновки, список літератури може містити застарілі джерела. Є значні стилістичні та змістовні недоліки, у зв'язку з чим наукова робота потребує доопрацювання. Обсяг наукових тез складає 3 сторінки

–15-19 балів – здобувач підготував наукові тези, структура яких не містить традиційних компонентів, зокрема відсутня актуальність, не сформовані висновки тощо. Відмічається нерозкритість теми за рахунок відсутності належного опрацювання наукової літератури. Є стилістичні та змістовні недоліки, у зв'язку з чим наукова робота потребує суттєвого доопрацювання.

–14 і менше балів – здобувач підготував наукові тези, але вони не відповідають загальним вимогам оформлення такого виду наукових робіт. Не вказано актуальність дослідження, відсутня мета роботи, зроблено поверхневий аналіз досліджуваного явища, відсутні висновки. Є багато стилістичних та змістовних помилок, список літератури містить застарілі джерела. Обсяг публікації до 3 сторінок. Наукова робота вимагає суттєвого перероблення.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З КЛІНІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

1. Предмет, завдання, основні розділи та взаємозв'язок клінічної психології з іншими науками.
2. Характеристика клінічного інтерв'ю як метода клінічної психології.
3. Історія зародження та становлення клінічної психології.
4. Особливості організації та проведення клініко-психологічного дослідження
5. Вплив хвороби на психіку людини. Поняття «внутрішньої картини хвороби».
6. Поняття та класифікація основних методів психотерапії.

7. Етіопатогенез психосоматичних розладів.
8. Характеристика методів дослідження в клінічній психології.
9. Психологічні характеристики хворих з онкологічною патологією.
10. Експериментально-психологічні методи дослідження в клінічній психології.
11. Психологічні характеристики хворих з терапевтичною патологією
12. Психологічні характеристики хворих з акушерською і гінекологічною патологією.
13. Психологічні характеристики хворих з хірургічною патологією.
14. Соціальні та біологічні складові нормального й аномального розвитку людини.
15. Чинники виникнення та розвитку психічних порушень та поведінкових розладів.
16. Деонтологічні аспекти поведінки медичного психолога.
17. Психологічні характеристики хворих з дефектами тіла та органів чуття.
18. Адиктивна поведінка: поняття, види, причини та наслідки.
19. Патохарактерологічна поведінка особистості.
20. Типи психологічного реагування на захворювання.
21. Поняття та характеристика основних компонентів структури внутрішньої картини хвороби
22. Психологія хворого. Психічне реагування на захворювання.
23. Затримка психічного розвитку дитини.
24. Психопатія як форма дисгармонії особистості.
25. Класифікація психосоматичних розладів та захворювань
26. Поняття неврозу. Характеристика невротичних розладів.
27. Поняття «ідеального лікаря» та «ідеального хворого». Особливості взаємодії у системі «лікар-пацієнт».
28. Поняття здоров'я та хвороби, норми та патології у клінічній психології.
29. Поняття симптома, симптомокомплекса, синдрому в клінічній психології. Характеристика основних патофизиологічних реєстр-синдромів.
30. Чинники суб'єктивного ставлення особистості до хвороби. Статеві-вікові особливості реагування на захворювання.
31. Характеристика невротичних симптомокомплексів: астенічний, істеричний, obsesivний, іпохондричний.
32. Характеристика психологічних особливостей особистості хворих з різними психосоматичними захворюваннями.
33. Особливості психологічного супроводу психосоматичних хворих.
34. Психологічний аналіз соматопсихічних розладів
35. Комунікативна компетентність як важлива складова професійної діяльності лікарів. Особливості взаємодії лікаря (медичного персоналу) з пацієнтами та їх близькими.

36. Порушення психічного розвитку дитини у ранньому віці (аутизм, гіперактивність, затримка розумового розвитку, затримка мовленнєвого розвитку).
37. Психічні та психосоматичні розлади у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.
38. Розлади психіки та поведінки у підлітків та молоді.
39. Психопатологія дорослих.
40. Психічні розлади осіб похилого віку.
41. Основні завдання психопрофілактики, психокорекції та психотерапії у клінічній психології.
42. Специфіка використання психокорекційних та психотерапевтичних методів та технік у роботі клінічного психолога.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література:

1. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
2. Гальчук О. Я. Клінічна психологія: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів]. К.: Атіка, 2012. 216 с.
3. Клінічна психологія в експертній діяльності: практикум: навч. посібник. За заг. ред. В. Є. Луньов. Одеса: ОНМедУ; Донецьк: Східний видавничий дім, 2015. 300 с.
4. Максименко С. Д. Медична психологія. К.: Видавничий дім «Слово», 2014. 520 с.
5. Никоненко Ю. П. Клінічна психологія: навчальний посібник [Електронний ресурс]. Київ: КНТ, 2016. 368 с.
http://culonline.com.ua/Books/klinychna_psychologia.pdf
6. Оверчук В.А. Патопсихологія з основами психіатрії. Навчальний посібник (видання друге, доповнене, змінене). Вінниця: ЦОП «Документ Принт», 2021 – 456 с.
7. Практична психосоматика: діагностичні шкали. За заг. ред. О. С. Чабана, О. О. Хаустової. К.: ВНТУ. 2018. 107 с.
8. Психосоматика: психічне, тілесне, соціальне. Хрестоматія: навч. посібник для студентів ВНЗ. Укладач Г. П. Мозгова, Т. І. Ханецька. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2014. 235 с.
9. Філоненко М. М. Психологія особистісного становлення майбутнього лікаря: монографія. Київ: Цент учбової літератури. 2015. 332 с.

10. Федосова Л. О. Клінічна психологія: навч. посіб. Київ.: Персонал 2013. 248 с.

Допоміжна література

1. Гоян І. М., Палій А. А. Методи діагностики психічного розвитку дітей. Івано-Франківськ: Симфонія форте. 2014. 652 с.
2. Дідковська Л. І. Психосоматика: основи психодіагностики та психотерапії: навч. посібник. Л.: Вид. центр ЛНУ імені І. Франка, 2016. 264 с.
3. Клінічна психодіагностика: практикум. Ред.-упорядник М. В. Миколайський. Івано-Франківськ. 2016. 228 с.
4. Клінічна психологія: словник-довідник / авт.-уклад. С. В. Діденко. К.: Академвидав, 2012. 320 с.
5. Мушкевич М. І. Клінічна психодіагностика: методичні рекомендації для студентів ф-ту психол. Луцьк, 2016. 170 с.
6. Наказна І. М. Психосоматика: навч. посібник. Ніжин: Вид-во НДУ імені М. Гоголя. 2015. 132 с.
7. Психологічна допомога в кризових ситуаціях. Колектив авторів: Уварова С. Г., Бойченко Н. Г., Гришкан С. О., Улько Н. М. Київ: ПВНЗ МІГП. 2016. 236 с.
8. Пфайфер Самюель. Психосоматика. Як ми можемо розуміти мову тіла? : просвіт. та мед допомога. Л.: Свічадо. 2018. 55 с.
9. Філатова О. А. Хвороба як медико-психологічний і філософський феномен. *Медична психологія*. 2013. № 4. С. 14-16.
10. Шевцова О. Особливості валеонастанов як детермінант психологічного здоров'я особистості у дорослому віці [Електронний ресурс]. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*. Серія: Психологічні науки № 2 (103). 2012. С. 178-181. http://elibrary.kubg.edu.ua/964/1/O_Shevtsova_JCHNPU%28PS%29_103_I_PPO.pdf

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Пошукова система Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Електронний архів номерів журналу «Медична психологія»: <http://www.mps.kh.ua/archive/volumes>

3. Електронний архів номерів журналу «Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки»
<https://pj.journal.kspu.edu/index.php/pj/issue/archive>
4. Український інститут когнітивно-поведінкової психотерапії: <https://i-cbt.org.ua/psyhoterapiya/>
5. Міжнародний інститут психосоматичного здоров'я
<http://vprosvet/biblioteka/klinicheskaya-psihologiya/>
6. Репозитарій ДонНУ імені Василя Стуса <https://r.donnu.edu.ua/>

Викладач

Сергій ЯЦИШИН

**В.о. завідувача кафедри
кризової та клінічної психології**

Оксана СОЛОВЕЙ-ЛАГОДА

Гарант освітньої програми

Жанна СИДОРЕНКО

Керівник спеціальності

Вікторія ОВЕРЧУК